

ARHITEKTURA IN OTROCI

Špela Kuhar, foto Borut Krajnc

Z več znanja do boljše arhitekture

Vsi ljudje, ne samo arhitekti, oblikujemo okolje in okolje oblikuje nas. Prav zato je pomembno, da smo kot investitorji in uporabniki prostora seznanjeni z različnimi možnostmi, ki nam jih arhitektura ponuja. Strokovna arhitekturna javnost že dalj časa opozarja na slabo poznavanje urejanja prostora. Zato je bilo že več pozivov, da bi se moralo izobraževanje o urejanju prostora in arhitekturi uvesti že v zgodnja otroška leta. Današnji otroci so bodoči investitorji in uporabniki prostora. Če bodo opremljeni s kakovostnim znanjem, se bodo lažje odločali o urejanju prostora in tako ustvarjali boljši skupni prostor za vse nas.

Po zgledu tujih držav je bila letos jeseni pri Zbornici za arhitekturo in prostor Slovenije ustanovljena nova delovna skupina Arhitektura in otroci, ki se ukvarja z izobraževanjem otrok o arhitekturi. Namen ni vzgajati mlade arhitekta, temveč osveščati otroke o možnostih v prostoru, ki jih imajo, in jim predstavljati različne poglede na arhitekturo. Dolgoročni cilj je vpeljati kakovostno izobraževanje o prostoru tudi v šolski sistem. Zato skupina pripravila učno gradivo z dodanimi praktičnimi napotki. To gradivo bo pripomoček za pedagoške delavce in seveda tudi za starše pri izvajanju izobraževanja otrok o prostoru. V pripravi so arhitekturne delavnice v šolah in vrtcih, s katerimi se bodo preverile zamisli o učenju otrok o prostoru in arhitekturi. Sodelujejo arhitekti, pedagogi in drugi strokovnjaki, ki z delavnicami spodbujajo otroke k razmišljanju o prostoru in arhitekturi. V Mestnem muzeju se bo do pomladi vrstilo sedem arhitekturnih delavnic, ki jih bodo vodili priznani slovenski arhitekturni biroji. Namenjene bodo otrokom, starim od osem do dvanajst let.

V začetku osemdesetih letih prej-

šnjega stoletja so se začele resne razprave o izobraževanju o arhitekturi in prostoru predvsem na Finskem, Nizozemskem, Irskem in v Avstraliji. Vsi udeleženci razprav so izhajali iz tega, da ima arhitektura visoko kulturno, družbeno in ekonomsko vrednost. V devetdesetih letih je izobraževanje o arhitekturi in prostoru začelo postajati vse pomembnejše še v drugih državah in začeli so ga vključevati v nacionalne arhitekturne politike. Države so poudarjale, da je grajeno okolje okvir za naše dejavnosti in naše osebno počutje. Razumevanje arhitekture sodi k splošni izobrazbi. Arhitektura je tudi precejšen del gospodarstva in pomemben politični instrument.

Leta 1999 je Svetovna zveza arhitektov, ki združuje nacionalne arhitekturne zbornice, na pobudo posameznih držav ustanovila delovno skupino Arhitektura in otroci, v katero so vključene države z enakimi cilji glede izobraževanja o arhitekturi in prostoru. Lani pa je v prenovljeni različici izdala smernice za izobraževanje o arhitekturi in prostoru, ki bi jih lahko uporabljali pedagogi pri učenju.

Med najdejavnejšimi državami, kar zadeva izobraževanje o arhitekturi, je še vedno Finska. Že trideset let tam skušajo z različnimi dejavnostmi doseči, da bi vsi državljani ne glede na starost, status ali izobrazbo razumeli načela urejanja prostora. Finska vlada je v arhitekturni politiki določila konkretne cilje delovanja javnih ustanov z namenom, da se okrepi dobra arhitektura oziroma da se poudarijo pravice in dolžnosti vseh državljanov pri skrbi za urejanje prostora. Vztrajajo, da se mora izboljšati izobraževanje o arhitekturi in seznanjanje z njo. Splošno izobraževanje o arhitekturi vidijo kot pomemben instrument tudi s političnega vidika, saj so odločitve za kakovostne lokalne in dr-

1. Otroci so se pred Mestnim muzejem pod vodstvom Laurenta Tardieuja dve uri igrali s palicami, dolgimi dva metra, z rdeče pobarvanimi zaključki. Zbudile so se asociacije na vžigalice, na mikado ... Najprej so se igrali individualno, nato v skupini. Sprva so delali v dveh dimenzijah in postopoma prehajali na tretjo. Nazadnje so vsak s svojo piramido, ki so jo zvezali z vrvicami, zgradili skupni prostor. Izredno premišljena in poučna delavnica.

žavne gradnje eden najpomembnejših kazalcev dobrega vodenja z dolgoročnimi učinki.

Zanimivost irskega šolskega programa je, da ima neopredeljen učni program za eno leto po koncu osnovne šole, za petnajst- in šestnajstletnike. Arhitekturni program, ki ga je razvil Irski kraljevi inštitut za arhitekturo, je zelo primeren za prehodno leto. Program prilagajajo tudi za mlajše in starejše otroke. Leta 1997 so izdali obsežno publikacijo Oblikovanje prostora, ki jo učitelji uporabljajo kot pripomoček. Danes posamezne sklope iz publikacije Oblikovanje prostora poučujejo na osnovnih in srednjih šolah. Prav tako se z novim znanjem seznanjajo pedagogi, ki na teh šolah poučujejo arhitekturo.

V Avstriji izobraževanje o arhitekturi vodi arhitekturni center na Dunaju. Ponuja različne programe za vrtce, šole, družine in odrasle, pogosto v obliki delavnic ali ekskurzij. Arhitekturne dogodke predstavlja tudi na komercialni ravni. Ponuja jih celo za praznovanje otroških rojstnih dni. Dejavnosti centra podpirata podjetji Lego in Baumax.

V Nemčiji se je izobraževanje o arhitekturi začelo z enim samim projektom pred petnajstim leti. Danes se razvija v širše nacionalno gibanje, ki ga vodi arhitekturna zborni-

ca. Izvajajo različne programe in delavnice na nacionalni in lokalni ravni. Vendar jim kljub zavzetemu trudu v šolski program še ni uspelo vpeljati programa za seznanjanje z arhitekturo. Zanimive so njihove vsakoletne pobude za krepitev splošne osveščenosti o umečnosti in kulturi, na primer zvezna pobuda Otroci na Olimp, ki povezuje šolske in kulturne ustanove. Dežele v sodelovanju z banko Deutsche Bank Stiftung v različnih kategorijah celo denarno nagradjujejo najboljše projekte.

Tudi na Hrvaškem si prizadevajo, da bi program Arhitektura in otroci uvedli v nacionalni predšolski in šolski program. Prizadevanja podpirajo ministrstva za znanost, kulturo ter okolje in prostor, pa tudi mesto Zagreb. Partner pri projektu je zagrebška fakulteta za arhitekturo. Aprila so v Zagrebu pripravili svetovni kongres Hura arhitektura. Poleg predstavitve delovanja različnih arhitektov z vsega sveta so poudarili, da je za uvajanje novega programa zelo pomembno seznanjanje pedagogov z novimi vsebinami. ☉

SKOZI IGRO DO ZNANJA

Špela Kuhar, foto Borut Krajnc

Laurent Tardieu, arhitekt: »Otroci, ki so arhitekturno izobraženi, so kritični in ozaveščeni bodoči naročniki stavb«

ARHITEKT LAURENT TARDIEU SE JE RODIL LETA 1976 V LAVOURU V FRANCJIJ. LETA 2002 JE S POSEBNIM PRIZNANJEM DIPLOMIRAL NA NACIONALNI ŠOLI ZA ARHITEKTURO V TOULOUSU. SEDEM LET JE BIL KOT VODJA DELAVNIC IN PEDAGOG DEJAVEN V ARHITEKTURNEM CENTRU ARC EN RÊVE V MESTU BORDEAUX. LANI JE Z ALANOM GENTILOM V BORDEAUXU USTANOVIL BIRO LE BUREAU BAROQUE. UKVARJA SE Z ARHITEKTURO, GRAFIČNIM IN INDUSTRIJSKIM OBLIKOVANJEM, S SCENOGRAFIJO, Z RAZVOJNIMI UMETNIŠKIMI IN INTERDISCIPLINARNIMI PROJEKTI. ZARADI USPEŠNEGA UVELJAVLJANJA METODE »SKOZI IGRO DO ZNANJA« GA JE OB SVETOVNEM DNEVU MEST IN NASELIJ SLOVENSKA SKUPINA ARHITEKTURA IN OTROCI POVABILA, DA PREDSTAVI SVOJE IZKUŠNJE IN PRIPRAVI USTVARJALNO DELAVNICO Z OTROKI IZ OSNOVNE ŠOLE TRNOVO.

V arhitekturnem centru Arc en Rêve ste sedem let delovali kot pedagog in vodili delavnice za otroke. Kakšne so vaše izkušnje pri seznanjanju otrok z arhitekturo?

► Pripravljali smo delavnice za vse starostne skupine, otroke v vrtcih, osnovnošolce in srednješolce. Pri vseh skupinah smo izhajali iz tega, da arhitektura tako ali tako nikogar ne zanima. Delavnice za mlajše so potekale skozi igro in med tem smo jim postavljali splošna vprašanja. Igra z vprašanji jim je bila vedno zelo všeč. Spontano so sami začeli uporabljati besede iz sveta arhitekture. Ob pomoči mentorjev so sestavljali prostorske rešitve in se pri tem pogovarjali ter tako prišli do bistva. V delavnicah smo gradili s palicami, kockami, z lesenimi hišicami, velikim napihljivim balonom ... Je več poti, kako se zanimivo in ustvarjalno pogovarjati o prostoru. Mlajši otroci so se na delavnicah navadno odzvali s presenečenjem. Starejši, ko so bili, bolj so razmišljali. Delo z naj-

“OTROK NE ŽELIMO VZGOJITI V MALE ARHITEKTE, ŽELIMO JIM PRIBLIŽATI ARHITEKTURO KOT DEJSTVO, KI NAS V ŽIVLJENJU SPREMLJA NA VSAKEM KORAKU.”

stniki je težavnejše; najstniki so že po definiciji nezainteresirani, zato mora biti naloga, s katero jih želimo zaposeliti, zelo zanimiva, da se iztrgajo iz svoje poze. Najstnike smo na primer odpeljali na izlet iz Bordeauxa v Pariz. Z birojem arhitekta Dominicka Perraulta, ki je projektiral novo pariško knjižnico, smo se dogovorili, da so vodje projektov skupino popeljali skozi celotno stavbo, od kleti, pisarn do strehe, predstavili so jim makete in načrte in jim tako osvetlili arhitekturo s povsem nove plati. Srečali so zanimive ljudi in videli zanimive stavbe. Ta pot jim je za vedno ostala v spominu, s tem pa tudi pozitiven odnos do sodobne arhitekture. V Bordeauxu smo si na drugi delavnici ogledali 51 hiš francoskega arhitekta Le Corbusierja, ki so strukturno zelo zanimive. Petmetrska okna, ravne previsne strehe ... Te prvine so nato primerjali s prvini na domačih hišah. Ta osnovni pedagoški prijem - primerjanje - je zelo pomemben in kakovosten. V arhitekturi ni pravilnega odgovora, obstaja veliko možnosti, zato jih moramo znati primerjati med seboj. Poskrbeti moramo, da bodo otroci, ko bodo postali investitorji in uporabniki, imeli veliko možnosti pri urejanju prostora. Najstnikom smo na primer dali v roke šablone z znakoma plus in minus ter jim naročili, naj v okolici šole najdejo prostore, ki so jim všeč, in druge, ki jim niso. S šablonami in prišlom so nato delali pluse in minuse. Tako smo jim dali v premislek prostor, njegovo funkcijo

in možnost, da spreminjajo okolje, v katerem živijo. Njihova opažanja smo poslali na občino in ta bo na tej podlagi pripravila projekt preureditve sedaj neurejene okolice šole. Včasih je samo enodnevni dogodek tako pomemben kot eno leto. Kajti posamezen dogodek in spomin nanj lahko zelo spremenita človekov pogled. Trdno verjamemo v pomen spomina.

Zakaj je pomembno delati v skupinah?

► Pri delu v skupini je pomembno to, da se je treba prilagajati. Prostor je skupno dobro in pri odločanju o prostoru je treba najti skupno rešitev. To pa je včasih izredno težko. Na delavnici, ki smo jo pripravili na to temo, je vsak otrok dobil svojo parcelo, na papirju seveda, in je na njej postavil hišo po svojih željah. V nadaljevanju sta morala po dva otroka na isti parceli postaviti vsak svojo hišo. To je bilo že težje, ker se je pokazalo več različnih omejitev. Morali so se pogovarjati, usklajevati in razmišljati o skupnih prostorih. Prav te situacije so primerljive z realnim življenjem, z gostimi urbani mi pozidavami, kjer je vpletenih več ljudi. Zanimiv je bil tudi dogodek, ki smo ga pripravili na tiskovni konferenci, na kateri so sodelovali arhitekt načrtovane mestne preureditve, župan in otroci. Po zaprtju ceste je v središču mesta nastalo veliko območje za pešce, ki ga večina ljudi ni sprejela. Trgovci so se bali, da jim bo promet upadel. Nato smo skupino otrok nekaj časa vodili,

podnevi in zvečer, na ta novi prostor, da so ga opazovali in o njem razmišljali. Na tiskovni konferenci smo začeli igro s sto vprašanji, ki so jih postavljali otroci. Igra se je nazadnje razvila v dvesto zelo zanimivih vprašanj. Otroci so predstavljali svoje poglede in spraševali o arhitekturi. Bili so enakovereden partner v pogovoru. Konferenca je bila pripravljena kot resen dogodek z novinarji in javnostjo in je za otroke pomenila pomembno izkušnjo. Prav tako se je odraslim razjasnilo, da so tudi otroci del prostora, ki ga bodo uporabljali, in da jim je novi prostor veliko bolj všeč kot prejšnji. Zanimivo pa je, da je danes ta prostor poln ljudi in da se je promet v trgovinah povečal.

Zakaj je pomembno, da otroke učimo o prostoru in arhitekturi?

► Otrok ne želimo vzgojiti v male arhitekte, želimo jim približati arhitekturo kot dejstvo, ki nas v življenju spremlja na vsakem koraku. Želimo jih seznaniti z možnostjo dejavnega vključevanja v prostorsko problematiko. Otroci, ki so arhitekturno izobraženi, bodo kritični, in ko bodo odrasli, bodo dejavni pri odločanju o prostorski problematiki in bodo ozaveščeni naročniki bodočih stavb. V arhitekturi obstajajo pravila in ta pravila so otroci navadno na delavnicah sami spoznavali in odkrivali. Otrokom na delavnicah nikoli ne govorimo o arhitekturi. Prek dejavnosti in opazovanja začnejo sami govoriti in razmišljati o arhitekturi, hišah, mestih, stano-

vanju, prostorih, pohištvu, strukturah, lokacijah ... Pri učenju otrok o arhitekturi so zelo pomembni tudi naklonjenost, zanimanje in navdušenje pedagogov.

Kako je organiziran arhitekturni center Arc en Rêve? Kako potekajo delavnice?

► Je neprofitna organizacija, ki deluje že skoraj trideset let. Poleg razstav, predavanj, ekskurzij, konferenc in založništva ima v svojem programu tudi izobraževanje o arhitekturi. Zaposlenih je dvajset ljudi. Ko sem bil njen član, smo bili trije arhitekti zaposleni izključno za pripravo delavnic v šolah in v samem centru. Na leto se je v naše projekte vključevalo 600 osnovnih in srednjih šol. Večinoma smo obiskovali šole in tam pripravljali delavnice, nekaj delavnic pa smo pripravljali tudi v centru. Nekatere šole so naročile samo eno delavnico, pri drugih smo otroke vodili skozi vse leto. Spodbujali smo jih, naj se o delavnicah pogovarjajo tudi doma s starši, in tako smo dobivali še povratne informacije.

Kako so bile delavnice financirane?

► Šola, ki je želela, da pripravim delavnico, je za uro delavnice prispevala 90 evrov, kar je enakovredno projektantski ceni v Franciji. In ker se je glas o kakovostnem programu hitro razširil, z denarjem ni bilo težav. Štela je kakovost. Veliko pove že število šol, ki so bile vklju-

čene v program. Finance smo dobili tudi od ministrstva za kulturo, največ pa od mesta Bordeaux. Od

ministrstva za izobraževanje nismo dobili skorajda nič, ker sedanja politična garnitura ni bila naklonjena

projektu, čeprav je bilo v projekte izobraževanja vsako leto vključenih več kot 4000 otrok. ☺

(ŠE)Ugodneje do novega stanovanja po vaši osebni meri

OBRETN
MERE NIŽJE DO
0,4
ODSTOTNE
TOČKE

Za komitente Banke Celje pri stanovanjskem kreditu:

- nominalna obrestna mera - nižja za **0,3 do 0,4** odstotne točke
- pribitek pri referenčni obrestni meri - nižji za **0,4** odstotne točke

Stanovanjski kredit in doba vračila po vaši osebni meri

- > Izbirate lahko med kreditom z referenčno obrestno mero EURIBOR ali nominalno obrestno mero.
- > Stanovanjski kredit z referenčno obrestno mero lahko najamete za dobo do 30 let, z nominalno obrestno mero pa do 20 let.

V kolikor še niste komitent Banke Celje, je zdaj pravi čas, da to postanete. Posebna ponudba stanovanjskega kredita z znižano obrestno mero velja do konca leta 2009.

Več na www.banka-celje.si